

Kultuuriministri 12. jaanuari 2021. a määruse nr 1 „Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate kollektiivide juhendajate tööjõukulu toetuse määramise tingimused ja kord“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Kultuuriministri 12.01.2021 määrusega nr 1 kehtestati laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate kollektiivide juhendajate tööjõukulu toetuse määramise tingimused ja kord (edaspidi *määrus*). Määruse kohaselt on toetuse eesmärk toetada kollektiive töölepingu alusel töötavate juhendajate igakuiste tööjõukulude katmisel. Toetuse maksmise periood on kalendriaasta. Toetuse andmise tulemusena on tagatud juhendajale tänapäeva ootustele vastav töötasu ja sotsiaalsed garantiid ning laulu- ja tantsupeoliikumise protsessi jätkusuutlikkus.

Eelnõu eesmärk on kõrvaldada määruse rakendamisel tekkinud kitsaskohad ja mitmetiitlignidatavused. Lisaks eeltoodule on muudatuse eesmärk viia määruces sätestatud toetuse tagasinõude regulatsioon kooskõlla riigieelarve seaduse 29. detsembril 2025. a jõustunud redaktsiooni §-ga 55¹. Riigieelarve seaduse § 55¹ reguleerib riigisiseste projektipõhiste toetuste tagasinõudmist üldjuhul juhtudel, kui rikutakse toetuse andmise või kasutamisega seotud siseriiklikke tingimusi. Muudatusega täpsustatakse toetuse tagasinõude aluseid ja lisatakse viited riigieelarve seaduses sätestatud üldisele tagasinõude korrale.

Eelnõu ei too kaasa halduskoormuse suurenemist. Mõju halduskoormusele on selgitatud seletuskirja 4. peatükis.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Kultuuriministeeriumi kultuuriväärtuste osakonna rahvakultuurinõunik Eino Pedanik (eino.pedanik@kul.ee, 628 2227), õigus- ja haldusosakonna õigusnõunik Siiri Pelisaar (siiri.pelisaar@kul.ee, 628 2225), finantsosakonna finantsnõunik Siiri Saarmann (siiri.saarmann@kul.ee, 628 2243) ning Eesti Rahvakultuuri Keskuse toetusmeetmete osakonna juhataja Margit Salmar ja spetsialist Kersti Sillaots.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb üheksast punktist.

Eelnõu punktiga 1 täiendatakse § 4 lõikega 1¹, mille kohaselt kohaldatakse määrust kollektiividele, mille liikmed õpivad vähemalt põhikooli esimeses kooliastmes. Vanuserühm on kehtivas määruces täpsustamata ning kuna noorte või üldlaulu- ja tantsupeol või nende ettevalmistusprotsessis osalevad valdavalt lapsed alates esimesest kooliastmest, siis on vajalik seda tingimust määruces täpsustada. Määruse rakendamise ajal on tekkinud olukordi, kus soovatakse toetust saada ka beebidest kuni eelkooliealisteni koosnevatele ettevalmistusrühmade (kes võivad osaleda maakondlikel või valdkondlikel pidudel) juhendajate palgatoetuseks ja see ei ole olnud määruse eesmärk.

Eelnõu väljatöötaja ei näe probleemi, kui nt mudilaskooris (koor, milles laulavad 1.-4. klassi lapsed) on ka mõne liikme lasteaias käiv õde või vend või mõni muusikaliselt väljapaistev lasteaialaps, aga üldjoontes peaks kollektiiv antud määruse mõttes koosnema lastest alates põhikooli esimesest astmest. Kultuuriministeerium peab oluliseks küll järelkasvu tekkimist, kuid piiratud eelarve tingimustes on vajalik seada piir kollektiividele, mille juhendajale palgatoetust makstakse.

Eelnõu punktiga 2 täiendatakse § 4 lõiget 10 teise lausega, mille kohaselt ei tohi taotlejal olla esitamata aruanne eelmise toetuse maksmise perioodi eest ega muid käesolevast määrusest tulenevaid täitmata kohustusi toetuse andja ees. See täiendus aitab tagada, et enne uueks perioodiks toetuse saamist on eelmise perioodi kohustused täidetud ning suunab toetuse saajad korrektsemalt käituma.

Eelnõu punktiga 3 muudetakse § 5 lõike 4 esimest lauset. Muudatuse kohaselt teeb juhendaja taotluse esitamise ajal töölepingu alusel kollektiivi juhendamise tööd ja tööleping kehtib vähemalt taotletava toetuse perioodi lõpuni. Kehtiv säte on vaatamata sellele, et seda on kord juba muudetud, jätkuvalt tekitanud ebaselgust ja mitmeti mõistetavust. Kehtiva määruse § 5 lõige 4 annab vääriti mõista, et tööleping juhendajaga ei pea olema sõlmitud toetuse taotlemise ajal, vaid taotletava toetuse perioodil (kalendriaasta). Taotluse juurde lisatakse töölepinguid, mis hakkavad kehtima kalendriaasta jaanuarist. Määruse mõte on olnud see, et toetuse taotlemisel on kollektiivi juhendajaga juba leping sõlmitud ja juhendaja töötab juhendajana.

Eelnõu punktiga 4 täiendatakse § 6 lõikega 5, mille kohaselt ei suurendata toetuse saajale määratud toetussummat, kui toetuse maksmise perioodil tõstab toetuse saaja juhendajale makstavat kontakttunni maksumust või kontakttundide arvu. Otsus on tehtud taotluse järgselt ning toetuse maksmise aluseks on taotluses esitatud kontakttundide maht ja maksumus. Kui toetuse saaja soovib perioodi jooksul maksta juhendajale suuremat tasu, teeb ta seda oma vahendite arvelt, toetus ei suurene. See põhimõte ei ole üheselt mõistetavalt määruses sätestatud, kuid see on olnud õigusakti väljatöötaja tahe.

Kui toetuse saaja vähendab kontakttundide arvu, jääb toetuse arvestuse aluseks olev kontakttunni tasu samaks ja toetuse saajal ei ole õigust suurendada kontakttunni tasu talle määratud toetuse arvelt. Praktikas on esinenud olukordi, kus toetuse saaja on vähendanud kontakttundide arvu, samas on vähendatud kontakttundide tõttu n-ö ülejääva toetussumma arvelt suurendanud toetusena eraldatud kontakttunni maksumust. See ei ole olnud määruse mõte. Antud muudatus on seotud ka eelnõu punktiga 9 muudetava §-ga 16. Muudetava paragrahvi lõike 1 teise lause kohaselt nõuab toetuse andja kasutamata jäänud toetuse tagasi, kui toetuse saaja on vähendanud toetuse maksmise perioodil kontakttundide arvu. Oluline on see põhimõtte selgelt määruses fikseerida.

Eelnõu punktiga 5 muudetakse § 8 lõike 1 punkti 13. Taotleja lisab taotlusele väljavõtte töölepingust, millest nähtub töölepingu kestus, info juhendatava kollektiivi kohta, ühe kuu **või ühe nädala** kontakttundide arv või kontakttundide arv kuni kolmekuulise arvestusperioodi jooksul, kontakttunni maksumus (brutotasuna) **ning puhkuse kestus**. Muudatusega tullakse toetuse taotlejale vastu, sest paljudel on töölepingus fikseeritud nädala kontakttundide arv ning ebamõistlik on seda määruses toodud nõude tõttu muuta.

Oluline on info ka puhkuse kestuse kohta. Kuna tasuline puhkus võib olla vahemikus 28 kuni 56 päeva ning toetuse sees on ka puhkusetasu, siis on vajalik, et töölepingu väljavõttes oleks puhkuse kestus fikseeritud.

Eelnõu punktiga 6 täiendatakse § 10 lõikega 3¹, mille kohaselt võib toetuse andja jätta taotluse rahuldamata, kui taotlejale eelmiseks toetuse maksmise perioodiks määratud toetust on käesolevas määruses sätestatud nõuete rikkumise tõttu korduvalt vähendatud. Sarnane õigus on ka treeneri tööjõukulu toetusmeetme määrusega¹ toetuse andjale antud (§ 12 lg 6 p 1) ning see on praktikas hästi toimiv ning taotlejaid distsiplineeriv.

Eelnõu punktiga 7 muudetakse § 11 lõiget 1. Muudatuse kohaselt tehakse toetuse väljamakse toetuse saajale kvartaalselt iga kvartali esimese kuu 20. kalendripäevaks, **välja arvatud esimene väljamakse, mis tehakse seitsme tööpäeva jooksul otsuse jõustumisest**. Muudatusega kõrvaldatakse rakenduslik probleem kehtivas määruses. Taotluste menetlemiseks ette nähtud 60 päeva lõppes peale 20. jaanuari, mil väljamaksed pidid määruse kohaselt tehtud olema ning nüüd on seda punkti täpsustatud.

Eelnõu punktiga 8 muudetakse § 15 lõiget 2. Muudatuse kohaselt peab aruanne sisaldama tõendeid kollektiivi juhendamise seotud tööjõukulude igakuisest väljamaksmisest juhendajale taotluses toodud perioodi eest **ning see peab kajastama toetuse saajale määratud toetuse kasutamist**.

Toetuse maksmise perioodil tehtud muudatused kontakttundide arvu või kontakttunni tasu suurendamises ei too kaasa toetussumma suurendamist. Kui kontakttundide arvu vähendatakse, jääb toetuse arvestuse aluseks olev kontakttunni tasu muutumatuks ning vähendatud kontakttundide arvelt vabanevat toetuse osa ei ole lubatud kasutada muul otstarbel, sealhulgas kontakttunni tasu suurendamiseks. Vähendatud kontakttundide mahule vastav toetuse osa kuulub tagastamisele.

Muudatuse eesmärk on tagada, et toetuse kasutamine kajastuks üheselt taotluses esitatud andmete alusel ning välistada praktikas esinenud olukorrad, kus kontakttundide arvu ja tasu muutmisega mõjutatakse toetuse tegelikku kasutust.

Eelnõu punktiga 9 muudetakse määruse §-i 16. Muudatuse eesmärk on viia määruses sätestatud toetuse tagasinõude regulatsioon kooskõlla riigieelarve seaduse 29. detsembril 2025. a jõustunud redaktsiooni §-ga 55¹. Riigieelarve seaduse § 55¹ reguleerib riigisiseste projektipõhiste toetuste tagasinõudmist üldjuhul juhtudel, kui rikutakse toetuse andmise või kasutamisega seotud siseriiklikke tingimusi. Muudatusega täpsustatakse toetuse tagasinõude aluseid ja lisatakse viited riigieelarve seaduses sätestatud üldisele tagasinõude korrale.

Riigieelarve seaduse § 55¹ lõige 1 sätestab alused, mille esinemisel võib toetuse andja tunnistada toetuse andmise otsuse osaliselt või täielikult kehtetuks ning nõuda toetuse osaliselt või täielikult tagasi. Lõige 2 annab ministrile volituse kehtestada määrusega tagasinõude määrad ning täiendavad

¹ Kultuuriministri 26.11.2014 määrus nr 9 „Treeneri tööjõukulu toetuse määramise tingimused, sealhulgas nõuded spordialaliidule, spordiklubile ja spordikoolile ning selle omaosalusele, treeningrühmale ja treenerile, ning toetuse suuruse, jaotamise, tagasimaksmise ja tagasinõudmise kord“.

või täpsustavad tagasinõude alused. Lõige 3 sätestab juhud, mil toetuse andja võib tagasinõudmisest loobuda. Lõige 4 sätestab tagasinõude esitamise tähtaja. Toetus tuleb tagasi nõuda nelja aasta jooksul alates projekti viimase väljamakse tegemisest. Tagasinõudmise otsuse saamisest on toetuse saajal 60 päeva toetuse tagasimaksmiseks. Lõike 5 kohaselt peab toetuse saaja maksma viivist 0,06 protsenti iga viivitatud kalendripäeva eest, kui ta ei maksa toetust tagasi tähtpäevaks. Lõige 6 reguleerib intressi maksmist juhul, kui toetuse tagasimakse ajatatakse. Lõike 7 kohaselt ei nõuta viivist ega intressi riigiasutuselt. Lõike 8 kohaselt on projektipõhise toetuse tagasinõudmise otsus täitedokument täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses. See võimaldab suunata tagasinõude otsuse sundtäitmisele ilma täiendava kohtumenetluseta.

Eelnõuga muudetakas §-s 16 sätestatakse, et määruse alusel antud toetus nõutakse ning makstakse tagasi riigieelarve seaduse § 55¹ alusel ja korras. Samas luuakse ka täiendavad tagasinõude võimalused. Lisaks riigieelarve seaduse § 55¹ lõikes 1 nimetatud alustele võib toetuse andja teha otsuse toetuse osalise või täieliku tagasinõudmise kohta, kui:

- 1) toetuse saaja ei ole esitanud aruannet toetuse rahuldamise otsuses märgitud kuupäevaks;
- 2) toetuse saaja ei ole täitnud toetuse igakuise väljamaksmise kohustust;
- 3) toetuse saaja ei ole täitnud eraldi raamatupidamisarvestuse pidamise kohustust.

Punkt 3 on uus toetuse andjale antud õigus toetuse tagasinõudmiseks. Määruses on eraldi arvestamise kohustus olemas (§ 13 lg 3), kuid toetuse saajad eksivad selle nõude vastu tihti. Määrusega antakse kaalutusõigus toetuse saajale antud kohustuse rikkumisel toetus osaliselt või täielikult tagasi nõuda.

Uus on ka muudetava paragrahvi lõike 1 teine lause, mille kohaselt kui toetuse saaja on vähendanud toetuse maksmise perioodil kontakttundide arvu, nõuab toetuse andja kasutamata jäänud toetuse tagasi. Antud muudatus on seotud eelnõu punktiga 4. Õigusselguse huvides on vajalik see toetuse andja õigus selgemalt kirja panna.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse rakendamisel on selgunud, et sätteid saab erinevalt tõlgendada. Muudatused loovad õiguskindluse ja selguse nii rakendajale kui ka taotlejale.

4.1. Mõjuvaldkond – majanduslikud mõjud (mõju halduskoormusele); riigivalitsemine (mõju kohaliku omavalitsuse korraldusele ja finantseerimisele)

Sihtrühm: taotluse esitajad (mittetulundussektor, KOV-id)

Täpsustatud on aruandluse nõudeid ning toetuse saaja peab esitama andmed toetuse kasutamise kohta. Eraldi raamatupidamisarvestuse pidamise kohustuse tõttu on toetuse saajal nõutavad andmed juba olemas.

Infokohustusele mõju puudub, sest raamatupidamislike andmete säilitamise kohustus tuleneb raamatupidamiseseadusest. Täpsustatakse aruandes esitatava teabe sisu, et oleks võimalik hinnata toetuse kasutamise vastavust toetuse andmise tingimustele ja eesmärgile.

Mõju vastavuskuludele on vähene. Toetuse saajad peavad vajaduse korral koondama ja esitama täiendavaid andmeid toetuse kasutamise kohta, kuid tegemist ei ole suure lisakohustusega. Samas vähendab muudatus õigusselgusetusest tulenevaid riske ja võimalikke vaidlusi toetuse kasutamise üle.

Taotluse esitajad on ka KOV-id. Muudatuse käsitlevad toetuse andmise, kasutamise aruandluse ja tagasinõudmise tingimuste täpsustamist ning ei muuda KOV-ide ülesandeid, pädevust ega korraldust. Muudatused ei sekku KOV-ide õigusesse korraldada kohaliku elu küsimusi ega muuda ülesannete jaotust riigi ja KOV-ide vahel.

Muudatused ei too kaasa vajadust muuta olemasolevat töökorraldust, ei kehtesta uusi kvalifikatsiooni- ega haridusnõudeid ega mõjuta personali koosseisu. Muudatused ei muuda KOV-ide rahastamis põhimõtteid ega too kaasa täiendavaid püsikulusid.

4.2. Mõjuvaldkond - riigivalitsemine (mõju keskvalitsuse korraldusele)

Sihtrühm: Eesti Rahvakultuuri Keskus

Muudatustel on positiivne mõju Eesti Rahvakultuuri Keskuse töökorraldusele. Aruandluse nõuete ja tagasinõude aluste täpsustamine suurendab õigusselgust ning võimaldab toetuse kasutamise üle teha tõhusamat järelevalvet. See vähendab tõlgendamisest tulenevaid vaidlusi ning lihtsustab toetuste kasutamise kontrollimist. Muudatused ei too kaasa vajadust muuta asutuse struktuuri, luua uusi ametikohti ega eraldada täiendavaid eelarvevahendeid.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Toetuse eraldamisega tegeleb Eesti Rahvakultuuri Keskus, kellel on selleks vajalik kompetents. Rakendamiseks vajalikud vahendid kinnitab kultuuriminister eelarve käskkirjaga. Muudatused ei too kaasa täiendavaid kulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras ehk haldusmenetluse seaduse § 93 lõike 2 kohaselt kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Haridus- ja Teadusministeeriumile, Rahandusministeeriumile ja Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning arvamuse avaldamiseks Eesti Kooriühingule, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsile, Eesti Koorijuhtide Liidule, Eesti Puhkpillimuusika Ühingule, Eesti Sümfooniaorkestrite Liidule ja Eesti Võimlemisliidule.

Haridus- ja Teadusministeerium ja Rahandusministeerium kooskõlastasid eelnõu märkusteta. Eesti Linnade ja Valdade Liidu, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi ja Eesti Kooriühingu ettepanekud ning nendega arvestamise või mittearvestamise selgitused on toodud käesoleva seletuskirja lisas 1.